

HATÁROZATOK

A TANÁCS HATÁROZATA

(2011. december 19.)

az Európai Atomenergia-közösség nukleáris kutatási és képzési tevékenységekre vonatkozó keretprogramjáról (2012–2013)

(2012/93/Euratom)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 7. cikkére,

tekintettel az Európai Bizottságnak a Tudományos és Műszaki Bizottsággal folytatott konzultációt követően benyújtott javaslatára,

tekintettel az Európai Parlament véleményére ⁽¹⁾,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére ⁽²⁾,

mivel:

- (1) Az együttes tagállami és európai erőfeszítések a kutatás és a képzés területén alapvető fontosságúak az európai gazdasági növekedés és a polgárok jólétének biztosítása szempontjából.
- (2) Az Európai Atomenergia-közösség nukleáris kutatási és képzési tevékenységekre vonatkozó, a 2012–2013-as időszakra szóló keretprogramjának (a továbbiakban: a keretprogram) – különösen az oktatás, a szakképzés, a versenyképesség és az innováció, az ipar, a foglalkoztatás és a környezetvédelem területén – ki kell egészítenie azokat az egyéb európai uniós kutatáspolitikai intézkedéseket, amelyek az Európai Tanács által 2010. június 17-én elfogadott Európa 2020 stratégia végrehajtásához szükségesek.
- (3) A keretprogramban építeni kell az Európai Atomenergia-közösség (Euratom) nukleáris kutatási és képzési tevékenységekre vonatkozó hetedik keretprogramjáról (2007–2011) szóló, 2006. december 18-i 2006/970/Euratom tanácsi határozattal létrehozott hetedik keretprogram ⁽³⁾ keretében elért eredményekre, ugyanakkor abban fokozott hangsúlyt kell kapnia a nukleáris biztonság kérdésének, hozzájárulva a nukleáris kutatás újraorientálásához. Emellett a keretprogramnak (2012–2013) hozzá kell járulnia az Európai Kutatási Térség létrehozásához, valamint elő kell segítenie az európai tudásalapú gazdaság és társadalom kialakulását.
- (4) A keretprogramnak hozzá kell járulnia a Tanácsnak a 2010. november 25-i és 26-i ülésén meghozott következtetéseiben elfogadott, az Európa 2020 stratégia „Inno-

vatív Unió” elnevezésű, egyik kiemelt kezdeményezésének megvalósításához azáltal, hogy fokozza a tudományos kiválóságért folytatott versenyt és felgyorsítja a nukleáris energia területére – különösen a magfúzióra és a nukleáris biztonságra irányuló innováció legfontosabb eredményeinek hasznosítását, továbbá elő kell segítenie az energiaüggyel és az éghajlatváltozással összefüggő kihívások kezelését.

- (5) Az európai energiapolitikával összefüggésben az Európai Tanács a 2007. március 8-i és 9-i ülésén megerősítette, hogy az egyes tagállamoknak maguknak kell dönteniük arról, hogy kívának-e nukleáris technológiával villamos energiát előállítani, és hangsúlyozta, hogy annak a nukleáris biztonság és a radioaktív hulladékok kezelésének további javításával egyidejűleg kell történnie. Azt is el kell ismerni azonban, hogy egyes tagállamokban a nukleáris energia jelenleg az „áthidaló technológia” szerepét tölti be.
- (6) Mindamellett, hogy a nukleáris energia javíthatja az energiaellátást és fokozhatja a gazdasági fejlődést, a súlyos nukleáris incidensek veszélyt jelenthetnek az emberi egészségre. Következésképpen a keretprogramban a lehető legnagyobb figyelmet kell szentelni a nukleáris biztonság, és adott esetben a nukleáris védelem szempontjainak. A keretprogram nukleáris védelemmel kapcsolatos vetületeinek a Közös Kutatóközpont (JRC) közvetlen cselekvéseire kell korlátozódnuk.
- (7) A Tanács 2008. február 28-i következtetéseiben meghatározott európai stratégiai energiatechnológiai terv (a továbbiakban: a SET-terv) előíranyozza az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák fejlesztésének felgyorsítását. 2011. február 4-i ülésén az Európai Tanács megállapodott abban, hogy az Unió és a tagállamok ösztönözni fogják a megújuló energiaforrások hasznosítására, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, biztonságos és fenntartható technológiákra irányuló beruházásokat, és a SET-tervben megállapított technológiai prioritások megvalósítására összpontosítanak.
- (8) A Közösség olyan egységes és teljes mértékben integrált atommagfúzió-kutatási programot hozott létre, amely nemzetközi viszonylatban vezető szerepre tett szert az atommagfúzió alapuló energiaforrás kifejlesztésében.
- (9) A 2005. december 20-i tanácsi határozat nyomán a Közösség 2006. május 11-én csatlakozott IV. Generációs Nemzetközi Fórum (a továbbiakban: a GIF) keretében létrejött, kutatást és fejlesztést célzó nemzetközi

⁽¹⁾ 2011. november 17-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé). Nem kötelező konzultációt követően adott vélemény.

⁽²⁾ HL C 318., 2011.10.29., 127. o. Nem kötelező konzultációt követően adott vélemény.

⁽³⁾ HL L 400., 2006.12.30., 60. o.

együttműködésről szóló keretmegállapodáshoz. A GIF koordinálja a koncepciótervet előkészítő kutatásra irányuló, a keretprogram szempontjából is releváns, több korszerű nukleáris rendszerre vonatkozó többoldalú együttműködést, amely többek között a nukleáris biztonsággal, a hulladékokkal, a proliferációval és az atomenergia társadalmi elfogadottságával kapcsolatos aggályok megválaszolására irányul.

- (10) A nukleáris területhez tartozó készségek szükségességéről szóló, 2008. december 1–2-i tanácsi következtetéseiben a Tanács elismerte annak alapvető fontosságát, hogy a Közösség magas szintű képzést tartson fenn az atomenergia területén.
- (11) A Bizottság 2010-ben megkapta a 2007–2009-es időszakban a Közösségben a nukleáris kutatás területén közvetlen és közvetett cselekvések formájában folytatott tevékenységek végrehajtásáról és eredményeiről elkészített külső értékelés zárójelentését.
- (12) A nemzetközi termonukleáris kísérleti reaktor (ITER) közös megvalósítása érdekében az ITER Nemzetközi Fúzióenergia-fejlesztési Szervezete létrehozásáról szóló, 2006. november 21-i megállapodásnak⁽¹⁾ megfelelően a keretprogram alapján az atommagfúzió területén folytatott kutatás középpontjában az ITER európai megvalósításának kell állnia.
- (13) A Fúzióenergia-fejlesztési és ITER Európai Közös Vállalkozás létrehozásáról és részére kedvezmények nyújtásáról szóló, 2007. március 27-i 2007/198/Euratom tanácsi határozat⁽²⁾ értelmében a Közösség által az ITER megvalósítása érdekében folytatandó tevékenységeket – és különösen az ITER megépítését a cadarache-i telephelyen, valamint az ITER-hez kapcsolódó technológiai kutatási és fejlesztési tevékenységet – a keretprogram időtartama alatt a Fúzióenergia-fejlesztési és ITER Európai Közös Vállalkozásnak („Fusion for Energy”) kell irányítania.
- (14) Az e keretprogram keretében támogatott kutatások során tiszteletben kell tartani az alapvető etikai elveket, beleértve azokat is, amelyek az Európai Unió Alapjogi Chartájában szerepelnek.
- (15) Ennek a határozatnak a keretprogram teljes időtartamára vonatkozóan meg kell határoznia azt a pénzügyi keretösszeget, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság között létrejött, a költségvetési fegyelemlről és a pénzgazdálkodás hatékonyságáról és eredményességéről szóló, 2006. május 17-i intézményközi megállapodás⁽³⁾ 37. pontja értelmében az elsődleges hivatkozási alapot képezi a költségvetési hatóság számára az éves költségvetési eljárás során.
- (16) A JRC-nek részt kell vennie az Unió szakpolitikáinak megfogalmazásához, kialakításához, végrehajtásához és nyomon követéséhez szükséges, a felhasználó igényeire

szabott tudományos és technológiai támogatás biztosításában, és ennek során fokozott hangsúly kell helyeznie a biztonsággal és a védelemmel kapcsolatos kutatásokra. Ebben a tekintetben a JRC-nek saját működési területén belül továbbra is független tudományos és technológiai referenciaközpontként kell működnie az Unióban. Emellett a JRC-nek képesnek kell lennie arra, hogy független tudományos és műszaki szakértelmet biztosítson a nukleáris incidenseket és baleseteket illetően.

- (17) A kölcsönös előnyhöz jutás érdekében a nemzetközi és a globális dimenzióknak fontos szerepe van az európai kutatásban. Biztosítani kell a keretprogramban való részvétel lehetőségét egyfelől azon országok számára, amelyek megkötötték az ehhez szükséges megállapodásokat, másfelől – projektszinten és a kölcsönös előny elve alapján – a harmadik országok szervezetei és a tudományos együttműködés területén működő nemzetközi szervezetek számára.
- (18) A keretprogramnak elő kell segítenie az Unió bővítését azáltal, hogy a tagjelölt országoknak tudományos és technológiai támogatást nyújt az uniós vívmányok átvételéhez és az Európai Kutatási Térségbe történő beilleszkedéshez.
- (19) A nonprolifercióról szóló 2009. március 26-i bizottsági közlemény elismeri a JRC szerepét a nukleáris biztonsággal összefüggő kutatás és képzés területén.
- (20) Az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, 1995. december 18-i 2988/95/EK, Euratom tanácsi rendelettel⁽⁴⁾, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek csalással és egyéb szabálytalanságokkal szembeni védelmében a Bizottság által végzett helyszíni ellenőrzésekről és vizsgálatokról szóló, 1996. november 11-i 2185/96/Euratom, EK tanácsi rendelettel⁽⁵⁾, valamint az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) által lefolytatott vizsgálatokról szóló, 1999. május 25-i 1074/1999/Euratom tanácsi rendelettel⁽⁶⁾ összhangban megfelelő intézkedéseket kell hozni a szabálytalanságok és a csalás megelőzésére, valamint az elveszett, a tévesen kifizetett és a helytelenül felhasznált pénzeszközök visszafizetettésére,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A keretprogram elfogadása

A Tanács ezúton nukleáris kutatási és képzési tevékenységekre vonatkozó többéves keretprogramot (a továbbiakban: a keretprogram) fogad el a 2012. január 1-jétől 2013. december 31-ig terjedő időtartamra.

2. cikk

Célkitűzések

- (1) A keretprogram célja, hogy előmozdítsa a Szerződés 1. cikkében és 2. cikkének a) pontjában meghatározott általános

⁽¹⁾ HL L 358., 2006.12.16., 62. o.

⁽²⁾ HL L 90., 2007.3.30., 58. o.

⁽³⁾ HL C 139., 2006.6.14., 1. o.

⁽⁴⁾ HL L 312., 1995.12.23., 1. o.

⁽⁵⁾ HL L 292., 1996.11.15., 2. o.

⁽⁶⁾ HL L 136., 1999.5.31., 8. o.

célkitűzések megvalósítását, különös hangsúlyt helyezve a nukleáris biztonságra és védelemre, valamint a sugárvédelemre, és az Európai Kutatási Térségre építve hozzájáruljon az Innovatív Unió létrehozásához.

(2) A keretprogram a Közösség által a kutatás, a technológiai fejlesztés, a nemzetközi együttműködés, a műszaki információk terjesztése, a hasznosítás és a képzés területén végzett tevékenységeket öleli fel, amely tevékenységeket két egyedi programban kell meghatározni.

(3) Az első egyedi program az alábbiakkal kapcsolatos közvetett cselekvéseket tartalmazza:

a) a fúziós energiával kapcsolatos kutatás egy biztonságos, fenntartható, környezetbarát és gazdaságilag életképes energiaforrás hasznosítását szolgáló technológiai háttér kifejlesztése céljából;

b) atommaghasadás, nukleáris biztonság és sugárvédelem, az atommaghasadás, valamint a biztonságosság növelése a radioaktivitás egyéb, ipari és gyógyászati célú hasznosítása tekintetében, továbbá a radioaktív hulladékok kezelésében.

(4) A második egyedi program a Közös Kutatóközpont (JRC) által a nukleáris hulladékok kezelése, a környezeti hatások, valamint a nukleáris biztonság és védelem területén közvetlenül végzett kutatási tevékenységeket tartalmazza.

(5) A két egyedi program célkitűzéseit és körvonalait az I. melléklet tartalmazza.

3. cikk

A költségvetés maximális összege és egyedi programok szerinti bontása

A keretprogram végrehajtására legfeljebb 2 560 270 000 EUR áll rendelkezésre. Ez az összeg a következőképpen oszlik meg:

a) a közvetett cselekvések útján végrehajtandó, a 2. cikk (3) bekezdésében említett egyedi programon belül:

— a fúziós energia kutatására: 2 208 809 000 EUR ⁽¹⁾,

— az atommaghasadás, a nukleáris biztonság és a sugárvédelem kutatására: 118 245 000 EUR;

b) a közvetlen cselekvések útján végrehajtandó, a 2. cikk (4) bekezdésében említett egyedi programon belül:

— a JRC nukleáris tevékenységeire: 233 216 000 EUR.

A Közösségnek a keretprogramban való pénzügyi részvételére irányadó részletes szabályokat a II. melléklet állapítja meg.

4. cikk

Az Unió pénzügyi érdekeinek védelme

A Közösség e határozat alapján finanszírozott cselekvései esetében a 2988/95/EK, Euratom és a 2185/96/Euratom, EK rendelet szerint kell eljárni az uniós jog rendelkezéseit érintő minden olyan jogsértéssel kapcsolatban, beleértve a keretprogram alapján létrejött szerződéses kötelezettségnek gazdasági szereplő cselekménye vagy mulasztása folytán előállt megsértését is, amelynek eredményeként az Európai Unió általános költségvetése vagy az általa kezelt költségvetések indokolatlan kiadási tétel felmerülése miatt kárt szenvednek vagy szenvednének.

5. cikk

Etikai alapelvek

A keretprogram keretében végzett kutatást az etikai alapelvekkel összhangban kell végezni.

6. cikk

Nyomon követés, értékelés, felülvizsgálat

(1) A Bizottság folyamatosan és módszeresen nyomon követi a keretprogram és annak egyedi programjai végrehajtását, és e nyomon követés eredményeit rendszeresen jelentés formájában összefoglalja és terjeszti. 2013 elején külön nyomonkövetési jelentés kerül benyújtásra a Tanácshoz a keretprogramban foglalt, a nukleáris biztonsággal és védelemmel kapcsolatos tevékenységek végrehajtásáról.

(2) A keretprogram lezárultát követően a Bizottság 2015. december 31-ig független szakértőkkel külső értékelést készített a keretprogram megalapozottságáról, végrehajtásáról és eredményeiről. A Bizottság az értékelés következtetéseit és saját észrevételeit átadja az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának.

7. cikk

Hatálybalépés

Ez a határozat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.

Kelt Brüsszelben, 2011. december 19-én.

a Tanács részéről

az elnök

M. KOROLEC

⁽¹⁾ Ezen a főösszegeken belül elegendő forrást biztosítanak majd az ITER létrehozásán kívüli, az I. mellékletben felsorolt tevékenységekhez.

I. MELLÉKLET

TUDOMÁNYOS ÉS TECHNOLÓGIAI CÉLKITŰZÉSEK, TÉMÁK ÉS TEVÉKENYSÉGEK

BEVEZETÉS

A keretprogram két részből: egyfelől a fúziós energia kutatásával, valamint az atommaghasadással és a sugárvédelemmel kapcsolatos „közvetett” cselekvésekből, másfelől a JRC „közvetlen” kutatási tevékenységeiből áll.

I.A. A FÚZIÓS ENERGIA KUTATÁSA

Célkitűzés

Megteremteni az olyan reaktor-prototípusok létrehozásához szükséges tudásalapot, amelyekre építve biztonságos, fenntartható, környezetbarát és gazdaságilag életképes erőművek hozhatók létre, és ennek egyik jelentős lépéseként megvalósítani az ITER-t.

Indokolás

A fúziós energia néhány évtizeden belül nagyban hozzájárulhat az Unió fenntartható és biztonságos energiaellátásának biztosításához. Sikeres fejlesztés esetén a fúziós energia biztonságos, fenntartható és környezetbarát energiaforrást jelenthet. A tagállamoknak és a társult harmadik országoknak a fúziós energiára vonatkozó összes tevékenységét felölelő európai fúziósenergia-kutatás hosszú távú célja reaktor-prototípusok közös létrehozása olyan erőművekhez, amelyek kielégítik ezeket a követelményeket, és gazdaságilag életképesek.

A hosszú távú cél elérését szolgáló stratégia első prioritása az ITER (nagy méretű kísérleti létesítmény a fúziósenergia-termelés tudományos és műszaki megvalósíthatóságának demonstrálására), majd pedig egy demonstrációs fúziós erőmű (DEMO) megépítése. Az ITER építését egy, az ITER-t, valamint – korlátozott mértékben – a DEMO-hoz szükséges technológiai és fizikai háttér kialakítását támogató, célirányos K + F-program kíséri.

A fúziós energiára irányuló K + F nemzetközi dimenziója az ITER projekt közös megvalósítása érdekében az ITER Nemzetközi Fúziósenergia-fejlesztési Szervezete létrehozásáról szóló megállapodás, valamint a Japán kormánya és a Közösség között a fúziós energia kutatása területén a tágabb megközelítés keretében folytatandó tevékenységek közös végrehajtásáról létrejött megállapodásban ⁽¹⁾ ölt testet.

Emellett nemzetközi együttműködés zajlik a Közösség és harmadik országok között a fúziós energia területén fennálló nyolc kétoldalú együttműködési megállapodás keretei között is.

Tevékenység

1. Az ITER megvalósítása

Az ITER közös megvalósításához szükséges tevékenységeket foglalja magában: az ITER Nemzetközi Szervezete és az ITER Európai Közös Vállalkozás irányítását, az igazgatást és a munkaerővel való ellátást, az általános technikai és adminisztratív támogatást, létesítmények és berendezések építését, valamint a projekt építés közbeni támogatását.

2. K + F az ITER üzemének előkészítéséhez

Egy célirányos, a fizika és a technológia területére összpontosító program foglalkozik a Közös Európai Tórusz (JET) és az ITER szempontjából releváns más mágneses plazmaösszetartó megoldások hasznosításával. A program során értékeli az ITER alaptéchnológiáit, véglegesíti az ITER kapcsán meghozott döntéseket, és előkészíti az ITER üzemét.

3. Korlátozott terjedelmű technológiai tevékenység a DEMO előkészítéséhez

Folytatódik a fúziós anyagok és a legfontosabb fúziós technológiák fejlesztése, valamint a nemzetközi fúziósanyag-besugárzó berendezés (IFMIF) építésének előkészítésével foglalkozó munkacsoport tevékenysége.

4. Hosszabb távú K + F-tevékenység

Korlátozott terjedelmű tevékenységre kerül sor a mágneses plazmaösszetartás továbbfejlesztett elvi megoldásaival kapcsolatban (a W7-X stellarátor üzemének előkészítésére összpontosítva), valamint a fúziós plazmák alaposabb megértését célzó elméleti kutatás és modellezés területén.

5. Humán erőforrás, oktatás és képzés

Az ITER rövid és középtávú igényeinek kielégítése és a fúziós energia hasznosításának további fejlesztése érdekében a sorra kerülő kezdeményezések a kellő létszámú, széles körű jártassággal, magas szintű képzettséggel és kiváló tapasztalatokkal rendelkező „ITER-nemzedék” képzését célozzák.

⁽¹⁾ HL L 246., 2007.9.21., 34. o.

6. Infrastruktúra

Az ITER jelentős európai dimenzióval rendelkező új kutatási infrastruktúra.

7. Ipari és technológiaátadási folyamatok

Az ITER-ből származó innovációnak az európai ipar felé való gyors közvetítése új szervezeti struktúrákat igényel. Ezzel a kérdéssel a Fúzióenergia-ipari Innovációs Fórum (Fusion Industry Innovation Forum) foglalkozik majd oly módon, hogy – elsősorban az innovációra és az új termékek és szolgáltatások előállítására összpontosítva – a fúziós technológiára vonatkozó menetrendet és a humán erőforrás fejlesztésével kapcsolatos kezdeményezéseket dolgoz ki.

I.B. ATOMMAGHASADÁS, NUKLEÁRIS BIZTONSÁG ÉS SUGÁRVÉDELEM

Célkitűzés

Szilárd tudományos és műszaki alapokat teremteni a hosszú felezési idejű radioaktív hulladék biztonságosabb kezelésére⁽¹⁾ vonatkozó gyakorlat fejlődésének felgyorsítása érdekében, a nukleáris energia erőforrás- és költséghatékony hasznosításához való hozzájárulás mellett fokozni a biztonságot, és megbízható és társadalmilag elfogadott rendszert biztosítani az embernek és a környezetnek az ionizáló sugárzással szembeni védelmére.

Indokolás

Az atomenergia kérdése az éghajlatváltozás elleni küzdelemtől és Európa importált energiahordozóktól való függőségének csökkentéséről folyó vitában is felmerül. A fenntartható energiamix kialakításának tágabb kontextusában a keretprogram – a hozzá kapcsolódó kutatási tevékenységek révén – szintén hozzá fog járulni ahhoz a vitához, hogy az atommaghasadásból nyert energiának milyen előnyei és korlátjai vannak az alacsony szénkibocsátású gazdaságra nézve. A korszerűbb nukleáris technológia – azáltal, hogy magasabb biztonsági szintet nyújt – ezenkívül jelentős javulást ígér az erőforrás-hatékonyság és az erőforrások felhasználása területén, és a jelenleginél kisebb hulladéktermeléssel járhat. Ennek során a lehető legnagyobb figyelmet kell szentelni a nukleáris biztonság szempontjának.

További erőfeszítésekre van szükség a Közösség kiemelkedő biztonsági eredményeinek folyamatos biztosításához, és a sugárzás elleni védelem javítása továbbra is kiemelt terület. A kulcsfontosságú kérdés a reaktorok működési biztonsága és a hosszú felezési idejű hulladék kezelése, amelyekre műszaki szinten folyamatos munkával igyekeznek megoldást találni, de ehhez politikai és társadalmi ráfordításra is szükség van. A radioaktivitás mind ipari, mind gyógyászati célokra való felhasználása során a legfontosabb szempont az ember és a környezet védelme. A szóban forgó valamennyi tematikus terület esetében elsődleges szempont a magas szintű biztonság szavatolása.

A hetedik Euratom-keretprogram kezdete óta három jelentős európai együttműködési kezdeményezés indult útjára a nukleáris tudomány és technológia területén: az atomenergia fenntartható hasznosításával foglalkozó technológiai platform (Sustainable Nuclear Energy Technology Platform – SNETP), a geológiai hulladékéltelhelyezés gyakorlati megvalósításával foglalkozó technológiai platform (Implementing Geological Disposal Technology Platform – IGDTP) és az alacsony sugárdózisokra vonatkozó európai multidiszciplináris kezdeményezés (Multidisciplinary European Low-Dose Initiative – MELODI). Az SNETP és az IGDTP tevékenységei nagyon szorosan kapcsolódnak a stratégiai energiatechnológiai terv prioritásaihoz, és az SNETP-ben részt vevő szervezeteknek egy szűkített csoportja felelős a SET-terv alá tartozó európai fenntartható atomipari kezdeményezés (European Sustainable Nuclear Industrial Initiative – ESNI) végrehajtásáért. Ezek a tevékenységek a keretprogram hatálya alá tartozó tevékenységeket is felölelik, különösen a nukleáris biztonságot illetően.

Fokozódik az együttműködés az SNETP, az IGDTP és a MELODI, illetve más, az érdekelteket tömörítő, uniós szintű fórumok, például az Európai Nukleáris Fórum (European Nuclear Energy Forum – ENEF) és az Európai Nukleáris Biztonsági Szabályozó Hatóságok Csoportja (European Nuclear Safety Regulators Group – ENSREG) között, és adott esetben további szinergiákra kell törekedni a keretprogram tevékenységei keretében, szem előtt tartva azonban, hogy az ipari termékek és szolgáltatások kifejlesztését az iparnak kell finanszíroznia.

A keretprogram elsődleges szempontként foglalja magában a magas szintű biztonságunk – többek között a nemzetközi kontextus figyelembevételével történő – szavatolását. Emellett a továbbiakban is támogatni fogja azokat a kezdeményezéseket, amelyek annak biztosítására irányulnak, hogy Európában a létesítmények, a képzés és a képzési lehetőségek mindenkor megfeleljenek a nemzeti szintű programok irányultságának és az Európai Unió mint egész legjobb érdekeinek, különös tekintettel a nukleáris biztonságra és a sugárvédelemre. Ez minden másnál jobban fogja biztosítani a megfelelő biztonsági kultúra fenntartását.

Tevékenység

1. A végső radioaktív hulladék kezelése

A kiegészítő üzemanyag és a hosszú felezési idejű radioaktív hulladék mélységi geológiai elhelyezésével kapcsolatban még megoldásra váró összes fontos kérdés gyakorlatorientált kutatása; amennyiben szükséges, technológiai és biztonsági demonstrációs tevékenység, valamint egy közös európai álláspont kialakításának alátámasztása a hulladék kezelésével összefüggő legfontosabb kérdésekben, a lerakástól az ártalmatlanításig.

⁽¹⁾ A nukleáris védelemmel kapcsolatos esetleges tevékenységekre „A Közös Kutatóközpont (JRC) nukleáris tevékenységei” című II. szakasz vonatkozik.

2. Reaktorrendszerek

Az Európában működő valamennyi érintett reaktorrendszer (beleértve az üzemanyagciklushoz kapcsolódó berendezéseket is), illetve – amennyiben a nukleáris biztonsággal kapcsolatos széles körű európai szakértelem biztosítása érdekében szükséges – a jövőben esetlegesen alkalmazásra kerülő reaktortípusok biztonságos működését biztosítani hivatott kutatások, kizárólag a biztonsági szempontokra összpontosítva, beleértve az üzemanyagciklus összes aspektusát – például a particionálást és a transzmutációt. A fenntartható európai energiamixről szóló vitához hozzájáruló kísérő intézkedések.

3. Sugárvédelem

Kutatási tevékenység különösen a kis dózisokból eredő kockázat, a gyógyászati célú felhasználások és a balesetekkel kapcsolatos intézkedések területén egy megbízható, kiegyensúlyozott és társadalmilag elfogadott védelmi rendszer tudományos megalapozása érdekében, figyelembe véve a sugárzás gyógyászati és ipari felhasználásának előnyeit.

4. Infrastruktúra

A fentiekben megjelölt kiemelt területeken rendelkezésre álló legfontosabb kutatási infrastruktúrák igénybevételének, folyamatos hozzáférhetőségének és együttműködésének támogatása.

5. Humán erőforrás és képzés

A tudományos szakértelem és munkaerő-kapacitás megtartásának és további fejlesztésének támogatása annak biztosítása érdekében, hogy a nukleáris ágazatban hosszú távon megfelelően képzett kutatók, mérnökök és más alkalmazottak álljanak rendelkezésre.

II. A KÖZÖS KUTATÓKÖZPONT (JRC) NUKLEÁRIS TEVÉKENYSÉGE

Célkitűzés

A JRC nukleáris tevékenységét tartalmazó egyedi program célja a Szerződésből eredő kutatási és fejlesztési kötelezettségek teljesítése, különös tekintettel a nukleáris biztonságra és a sugárvédelemre, valamint annak biztosítása, hogy a Bizottság és a tagállamok támogatást kapjanak a biztosítéki rendszer és a nonprolifерáció, a hulladékkezelés, a nukleáris létesítmények és az üzemanyagciklus biztonsága, a környezeti radioaktivitás, valamint a sugárvédelem területén. A JRC-nek tovább kell erősíteni azon szerepét, hogy európai referenciapontként szolgál az információk terjesztése, valamint a szakembereknek és a fiatal tudósoknak szánt oktatás és képzés tekintetében, különösen a nukleáris biztonság és védelem és a sugárvédelem területén.

Indokolás

Egyértelműen szükség van a tudás, a készségek és a képességek olyan irányú fejlesztésére, amely lehetővé teszi az atomreaktorok és az üzemanyagciklusok biztonságára, a nukleáris biztosítéki rendszerre és a nukleáris védelemre vonatkozó uniós szakpolitikai törekvések támogatásához szükséges, a tudomány mindenkori színvonalának megfelelő, független és megbízható szakértői bázis fenntartását. Amellett, hogy – a küldetési nyilatkozatában hangsúlyos helyet elfoglaló elvet követve – ügyfélközpontú szemléletet érvényesít az Unió szakpolitikai törekvéseinek támogatásában, a JRC proaktív szerepet is be fog tölteni az Európai Kutatási Térségen belül azáltal, hogy az iparral és más szervezetekkel szoros együttműködésben magas színvonalú kutatási tevékenységeket vállal, és tagállami köz- és magánszektorbeli intézmények részvételével hálózatokat alakít ki.

Tevékenység

1. A nukleáris hulladék kezelése és a környezeti hatások: a bizonytalanságok csökkentése és a nyitott kérdések megoldása a hulladékelhelyezés területén olyan hatékony megoldások kidolgozása érdekében, amelyekkel biztosítható a két fő lehetőség mentén (közvetlen elhelyezés vagy particionálás és transzmutáció) a nagy aktivitású nukleáris hulladék kezelése. A JRC emellett – az energetikai és az energetikán kívüli (például orvosi) felhasználásokat egyaránt figyelembe véve – ismeretbővítő és modellező tevékenységet fog végezni az aktinidák fizikai és kémiai viselkedésével, valamint alapvető jellemzőivel kapcsolatban, és továbbfejleszti nagy pontosságú nukleáris referenciaadatokat tartalmazó adatbázisát. A sugárvédelemmel kapcsolatos tevékenységének kiterjesztése jegyében továbbfejleszti a radioaktív izotópok terjedését leíró környezeti modelleket, és a nemzeti szintű monitoringot szolgáló eljárások és rendszerek összehangolásának támogatása céljából monitoringvizsgálatokat végez a környezeti radioaktivitás területén.
2. Nukleáris biztonság: hozzájárulás az üzemanyagciklusok biztonságára irányuló kutatáshoz, elsősorban az Unióban jelenleg üzemelő reaktorok biztonságára összpontosítva. A kutatás ki fog terjedni az új és innovatív tervezésű reaktortípusok biztonságára, valamint az innovatív üzemanyagciklusok, illetve a magas kiegészítési szintű vagy új típusú üzemanyagok biztonságával és biztosítékaival kapcsolatos szempontokra. A JRC ezzel párhuzamosan az európai nukleáris biztonság szempontjából releváns reaktorrendszerekre vonatkozó biztonsági követelmények és kiegészítő értékelési módszerek fejlesztésével is foglalkozni fog. Ezenkívül a JRC integráló szerepet felvállalva koordinálni fogja Európa részvételét a IV. Generációs Nemzetközi Fórum K+F-kezdményezésében, és terjeszti a területen végzett kutatás eredményeit. Végeterül tudományos szakértelmet biztosít a nukleáris incidenseket és baleseteket illetően.
3. Nukleáris védelem: a Közösség által vállalt kötelezettségek teljesítésének további támogatása különösen az üzemanyagciklushoz kapcsolódó berendezések ellenőrzési módszereinek fejlesztése, a kiegészítő jegyzőkönyv végrehajtása (ideértve a környezeti mintavételezést is), az integrált biztosítéki rendszer alkalmazása, valamint a nukleáris és a radioaktív anyagoknak az illegális kereskedelemmel összefüggő eltérítésével kapcsolatos megelőző tevékenység (ideértve a nukleáris kriminalisztikát is) területén.

II. MELLÉKLET

FINANSZÍROZÁSI RENDSZEREK

A keretprogram végrehajtására vonatkozóan megállapított részvételi szabályoknak megfelelően a Közösség különböző finanszírozási rendszerek keretében biztosítja támogatását a kutatási és a technológiafejlesztési tevékenységek számára, ideértve az egyedi programokban meghatározott demonstrációs tevékenységeket is. Ezek a rendszerek egyenként vagy együttesen használhatók fel a keretprogram során végrehajtott cselekvések különböző kategóriáinak finanszírozására.

1. FINANSZÍROZÁSI RENDSZEREK A FÚZIÓS ENERGIA TERÜLETÉN

A fúziós energia kutatásának sajátosságai különleges eszközrendszert tesznek szükségessé a finanszírozás területén. A végrehajtott tevékenységek pénzügyi támogatása a következő eszközökben megállapított eljárások alapján történik:

- 1.1. a Bizottság és a tagállamok vagy a teljes jogú társult államnak minősülő harmadik országok között, illetőleg a Bizottság és a tagállamok vagy a teljes jogú társult államnak minősülő harmadik országok szervezetei között a Szerződés 10. cikkével összhangban a Közösség fúziósenergia-kutatási programja valamely részének végrehajtása érdekében létrejött társulási szerződések;
- 1.2. az európai fúziós fejlesztési megállapodás elnevezésű, egyrészt a Bizottság, másrészt a tagállamokban és a társult államnak minősülő országokban lévő vagy ilyen országok nevében eljáró szervezetek között létrejött többoldalú megállapodás, amely egyebek mellett keretet biztosít a társult szervezetekben és az iparban a fúziós technológia területén folytatott további kutatás, a JET-létesítmények igénybevétele és a nemzetközi együttműködéshez való európai hozzájárulás tekintetében;
- 1.3. a Szerződés 45–51. cikke alapján létrehozott ITER Európai Közös Vállalkozás;
- 1.4. a fúziós energiával összefüggő kutatási és fejlesztési tevékenységekre vonatkozóan a Közösség és harmadik országok között létrejött nemzetközi megállapodások, ideértve különösen az ITER-megállapodást és a tágabb megközelítés keretében létrejött megállapodásokat;
- 1.5. a Közösség és a társult szervezetek között létrejött bármely más többoldalú megállapodás, ideértve különösen a személyzet mobilitásáról szóló megállapodást;
- 1.6. a tagállamok vagy a keretprogramhoz társult harmadik országok társulási szerződésével nem rendelkező szerveivel a fúziós energia kutatásának előmozdítása és az ahhoz való hozzájárulás biztosítása érdekében folytatott, költségmegosztáson alapuló cselekvések.

A fentiekén kívül a humán erőforrás fejlesztésére és minőségének javítására irányuló cselekvések, tudományos ösztöndíjak, integrált infrastruktúra-kezdmenyezések és egyedi támogatási cselekvések is végrehajthatók különösen a fúziós energia kutatásának koordinálása, a felsorolt tevékenységeket támogató tanulmányok elkészítése, valamint a technológiaátadás előmozdítása céljából végzett publikációs, információcseré- és képzési tevékenységek végrehajtása érdekében.

2. FINANSZÍROZÁSI RENDSZEREK MÁS TERÜLETEKEN

A keretprogram keretében a fúziós energia területén kívül végzett tevékenységek támogatása több finanszírozási rendszer igénybevételével történik. Ezek a rendszerek egyenként vagy együttesen használhatók fel a keretprogram során végrehajtott cselekvések különböző kategóriáinak finanszírozására.

Az egyedi programokra vonatkozó határozatokban, a munkaprogramokban és a pályázati felhívásokban – ahogyan és amikor helyénvaló – meg kell jelölni:

- a cselekvések különböző kategóriáinak finanszírozása céljából alkalmazott finanszírozási rendszer vagy rendszerek típusát,
- a résztvevők azon kategóriáit (például kutatószervezetek, egyetemek, ipar, hatóságok), amelyek az adott finanszírozási rendszerek igénybevételével finanszírozásban részesülhetnek,
- a finanszírozható tevékenységek típusait (kutatás, fejlesztés, demonstráció, képzés, terjesztés, tudásátadás és egyéb kapcsolódó tevékenységek).

Abban az esetben, ha több különböző finanszírozási rendszer is igénybe vehető, a munkaprogram minden egyes pályázati felhívás tárgyát képező téma esetében meghatározhatja az alkalmazandó finanszírozási rendszert.

A finanszírozási rendszerek a következők:

a) A döntően pályázati felhívások alapján megvalósítandó cselekvések támogatásához:

1. Együttműködésen alapuló projektek

Különböző országok résztvevőiből álló konzorciumok által végrehajtott olyan kutatási projektek támogatása, amelyek új tudás, új technológia, termékek vagy közös kutatási célú erőforrások létrehozására irányulnak. A projektek mérete, tárgya és belső szervezete kutatási területtől és témától függően változhat. A projektek a kis- és közepes méretű, célzott kutatási cselekvésektől a nagyobb, egy adott célkitűzés elérése érdekében jelentős mennyiségű forrást mozgósító, integráló jellegű projektekig változhatnak. A projektek munkaterveiben szerepelnie kell a kutatók képzéséhez és pályafutásuk fejlesztéséhez szükséges támogatásnak is.

2. Kiválósági hálózatok

Adott területen végzett tevékenységüket integráló több kutatószervezet által végrehajtott olyan közös kutatási programok támogatása, amelyeket a kutatócsoportok hosszabb távú együttműködés keretében valósítanak meg. E közös kutatási programok végrehajtása a részt vevő szervezetek formális kötelezettségvállalását teszi szükségessé. A projektek munkaterveiben szerepelnie kell a kutatók képzéséhez és pályafutásuk fejlesztéséhez szükséges támogatásnak is.

3. Koordinációs és támogatási cselekvések

Kutatáskoordináló és kutatástámogató tevékenységek (hálózatba szervezés, cserék, transznacionális hozzáférés biztosítása kutatási infrastruktúrához, tanulmányok, konferenciák, új infrastruktúra kiépítéséhez nyújtott hozzájárulás stb.), valamint a humán erőforrás fejlesztése céljából végrehajtott tevékenységek (hálózatba szervezés, képzési rendszerek felállítása stb.) támogatása. Ilyen cselekvések pályázati felhívás közzététele nélkül is végrehajthatók.

b) A Bizottság javaslata nyomán a Tanács által elfogadott határozatok alapján végrehajtott cselekvések támogatása céljából a Közösség az alábbiak szerint nyújt pénzügyi támogatást a több forrásból finanszírozott, nagyszabású kezdeményezésekhez:

— pénzügyi hozzájárulás a Szerződés 45–51. cikkében meghatározott eljárások és rendelkezések alapján létrehozott közös vállalkozások megvalósításához,

— pénzügyi hozzájárulás az európai érdekű új infrastruktúra-fejlesztésekhez.

A Közösség a finanszírozási rendszereket az Európai Atomenergia-közösség keretprogramjának (2012–2013) közvetett cselekvései esetében a vállalkozások, a kutatóközpontok és az egyetemek részvételére, valamint a kutatási eredmények terjesztésére vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2011. december 19-i 139/2012/Euratom tanácsi rendelet⁽¹⁾ rendelkezéseinek megfelelően hajtja végre, a vállalkozások, a kutatóközpontok és az egyetemek részvételének szabályai, az állami támogatási eszközökre alkalmazandó – és különösen a kutatás és a fejlesztés területén nyújtott állami támogatásokra irányadó keretszabályozásban foglalt – rendelkezések, valamint a vonatkozó nemzetközi szabályok tekintetében. E nemzetközi keretnek megfelelően a pénzügyi hozzájárulás nagyságáról és formájáról eseti alapon kell dönteni, különösen akkor, ha más közszektorbeli finanszírozási forrás is rendelkezésre áll, ideértve más uniós finanszírozási forrásokat, például az Európai Beruházási Bank forrásait is.

Amikor csak lehetséges és helyénvaló, a fejlődésükben elmaradt régiókban (az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló, 2006. július 11-i 1083/2006/EK tanácsi rendelet⁽²⁾ 5. cikkében meghatározott konvergenciaregiókban, ideértve a strukturális alapokból a „konvergencia” célkitűzés alapján támogatásra jogosult és a Kohéziós Alapból támogatásra jogosult régiókat is, valamint a legkülső régiókban) végrehajtott közvetlen cselekvések résztvevői számára kiegészítő finanszírozást kell biztosítani a strukturális alapokból.

3. KÖZVETLEN CSELEKVÉSEK – KÖZÖS KUTATÓKÖZPONT

Az Európai Atomenergia-közösség nukleáris kutatási és képzési tevékenységekre vonatkozó keretprogramjának (2012–2013) végrehajtására irányuló, a JRC által közvetlen cselekvések útján végrehajtott egyedi programról szóló, 2011. december 19-i 2012/95/Euratom tanácsi határozatnak⁽³⁾ megfelelően a Közösség bizonyos tevékenységeket úgynevezett közvetlen cselekvések formájában a Közös Kutatóközponttal fog elvégezteni.

⁽¹⁾ Lásd e Hivatalos Lap 1. oldalát.

⁽²⁾ HL L 210., 2006.7.31., 25. o.

⁽³⁾ Lásd e Hivatalos Lap 40. oldalát.